

Rezime izvještaja guvernera – april 2021.

U Izvještaju guvernera za april 2021. godine dat je prikaz ključnih aktivnosti Centralne banke na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Politikom Centralne banke Crne Gore u 2021. godini, na mjesečnom nivou.

Aktivnosti Centralne banke sprovedene u aprilu realizovane su u skladu sa planiranim obavezama, utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2021. godinu.

Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a BDP Crne Gore, na osnovu kvartalnih procjena u 2020. godini, iznosi 4.193,2 miliona eura, a realno je opao 15,2%, u odnosu na 2019. godinu. U prvom kvartalu 2021. godine, prema preliminarnim podacima Monstata ostvaren je realni pad od 6,4% u odnosu na prvi kvartal prethodne godine.

Potrošačke cijene su u aprilu 2021. godine u odnosu na prethodni mjesec veće za 0,6%, a u odnosu na april prethodne godine za 2,2%.

Industrijska proizvodnja je u prva četiri mjeseca 2021. godine u odnosu na isti period prethodne godine zabilježila rast od 16%. Rast proizvodnje je ostvaren u sektoru snabdijevanja električnom energijom, gasom i parom od 46,6%, dok je u sektorima prerađivačke industrije i vađenja ruda i kamena zabilježen pad od (-2%) i (-13,8%), respektivno.

Broj dolazaka turista prema preliminarnim podacima, u kolektivnom smještaju, u prva četiri mjeseca 2021. godine iznosio je 57.395, što je za 36,2% manje u odnosu na isti period prethodne godine. Ukupno je ostvareno 143.839 noćenja, što je za 25,4% manje nego u istom periodu 2020. godine.

Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, prevoz putnika u prva tri mjeseca 2021. godine, u odnosu na isti period 2020. godine bilježi značajan pad u svim vidovima saobraćaja: u željezničkom za 51,3%, drumskom za 59% i prevozu putnika na aerodromima za 71,2%.

U šumarstvu je u prva četiri mjeseca 2021. godine, proizvedeno ukupno 3.614m³ šumskih sortimenata, što je za 93,5% niže nego u istom periodu 2020. godine. Prema preliminarnim podacima MONSTAT-a, građevinarstvo je u prva tri mjeseca 2021. godine zabilježilo pad vrijednosti izvršenih građevinskih radova od 0,8% i pad efektivnih časova rada od 1,3% u odnosu na isti period 2020. godine.

Prosječan broj zaposlenih u aprilu 2021. godine iznosio je 153.172 lica, što je za 1% manje u odnosu na prethodni mjesec, i za 17% u odnosu na april 2020. godine. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u aprilu 2021. godine iznosio 56.431 što predstavlja rast od 2,1% u odnosu na prethodni mjesec, a u odnosu na april 2020. godine rast od 39,8%.

Ukupan broj privrednih subjekata koji se u Centralnom registru privrednih subjekata vode kao aktivni, a koji u Centralnom registru transakcionih računa imaju aktivne račune na 30. 04. 2021. godine, bio je 50.755 od kojih je 15.490 ili 30,5% bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom, broj blokiranih privrednih subjekata je veći za 0,8%, dok je u poređenju sa istim mjesecom 2020. godine rast iznosio 4,5%. Ukupan dug po osnovu kojega je izvršeno blokiranje računa privrednih subjekata je na kraju aprila 2021. godine iznosio 797,1 milion eura, i bio je veći za 1,8% na mjesečnom nivou, dok je na godišnjem nivou bio veći za 29,6%.

Od ukupnog broja blokiranih privrednih subjekata na 30. 04. 2021. godine (15.490) u neprekidnoj blokadi do 365 dana bilo je 1.697 privrednih subjekata, čija blokada je iznosila 111 miliona eura, što čini 13,9% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata, dok je u neprekidnoj blokadi duže od 365 dana bilo 13.793 privrednih subjekata sa iznosom blokade od 686,1 milion eura, što čini 86,1% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata.

Koncentracija duga na dan 30. 04. 2021. godine je bila relativno velika, jer se na 10 najvećih blokiranih privrednih subjekata (0,06% ukupno evidentiranih blokiranih privrednih subjekata), odnosilo 24,5% ukupnog duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 blokiranih privrednih subjekata (0,3% ukupno blokiranih privrednih subjekata) učestvovalo je sa 45,8% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Ukupna aktiva banaka na kraju aprila 2021. iznosila je 4,67 mlrd. eura, što predstavlja rast na godišnjem nivou za 155,7 miliona eura, ili 3,4%. U strukturi aktive dominantno mjesto zauzimali su krediti, koji su na kraju aprila 2021. godine iznosili su 3.295,3 miliona eura i ostvarili su rast od 1% u odnosu na prethodni mjesec, dok su u odnosu na april prethodne godine ostvarili rast od 6,2%.

U strukturi pasive, dominantno učešće od 74,6% zauzimali su depoziti. Depoziti u bankama u aprilu 2021. godine iznosili su 3.485 miliona eura, i zabilježili su mjesečni rast od 0,8%, dok u odnosu na april 2020. godine bilježe rast od 5,2%. Ukupan kapital banaka na kraju aprila 2021. godine

iznosio je 600,7 miliona eura, i veći je u odnosu na prethodni mjesec za 0,1%, dok je u odnosu na isti period prethodne godine niži za 1,3%.

Krediti banaka koji kasne sa naplatom (bez kamata i vremenskih razgraničenja) na kraju aprila 2021. godine iznosili su 170,5 miliona eura i u odnosu na prethodni mjesec zabilježili su rast od 6,6%, dok u odnosu na april 2020. godine bilježe pad od 3,5%. Nekvalitetni krediti (bez kamata i vremenskih razgraničenja) na kraju aprila 2021. godine iznosili su 181,8 miliona eura i činili su 5,5% ukupnih kredita. U odnosu na prethodni mjesec, nekvalitetni krediti banaka zabilježili su rast od 2,2%, dok su na godišnjem nivou bili veći za 11,6%.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite na kraju aprila 2021. godine iznosila je 5,81%, i bila je na istom nivou kao i na kraju prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na kraj aprila 2020. godine zabilježila pad od 0,15 p.p. Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na novoodobrene kredite u aprilu 2021. godine iznosila je 5,91%, što predstavlja rast od 0,70 p.p. na mjesečnom nivou i rast od 0,52 p.p. u odnosu na april 2020. godine. Prosječna ponderisana efektivna pasivna kamatna stopa iznosila je 0,4% na kraju aprila 2021. godine i bila je za 0,01 p.p. niža u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na kraj aprila prethodne godine bila niža za 0,01 p.p.

Obavezna rezerva banaka iznosila je 184,7 miliona eura na kraju aprila 2021. godine, i bilježi rast od 2,4 miliona eura ili 1,3% na mjesečnom nivou, dok je u odnosu na isti period prethodne godine manja za 67 miliona eura ili 26,6%. Tokom aprila 2021. godine sve banke su izdvajale i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na računu obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 52,8%, dok je na računu Centralne banke u inostranstvu izdvojeno 47,2%.

Bruto premija osiguranja je iznosila 31,8 miliona eura za prva četiri mjeseca 2021. godine. U njenoj strukturi dominiraju premije neživotnog osiguranja (81,8%), dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (18,2%).

Ostvareni promet na Montenegroberzi tokom prva četiri mjeseca 2021. godine iznosio je 20,9 miliona eura, isti je ostvaren je kroz 596 transakcija i bilježi rast od 91,8% u odnosu na promet ostvaren tokom istog perioda prethodne godine. Tržišna kapitalizacija na dan 30. 04. 2021. godine iznosila je 3.182,4 miliona eura, i na mjesečnom nivou bilježi pad od 0,5%, dok na godišnjem

nivou bilježi pad od 5,7%. Berzanski indeks MONEX, čija je vrijednost na kraju aprila 2021. godine bila 11.004,73 indeksnih poena, bilježi pad od 0,1% u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je na godišnjem nivou zabilježio rast od 7,2%. Indeks MNSE10 iznosio je 753,86 indeksnih poena i bilježi pad od 0,9% u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na april prethodne godine zabilježio rast od 11,1%.

Izvorni prihodi budžeta za prva četiri mjeseca 2021. godine, prema preliminarnim podacima Ministarstva finansija i socijalnog staranja, iznosili su 491,8 miliona eura i bili su veći od planiranih za 0,7%, dok su u odnosu na uporedni period prethodne godine bili manji za 1,7%. Budžetski rashodi iznosili su 633,9 miliona eura i bili su veći za 1,8% u poređenju sa periodom januar-april 2020. godine, a u poređenju sa planiranim niži za 8,7%. Budžetski deficit iznosio je 142,1 milion eura ili 3,1% procijenjenog godišnjeg BDP-a.

Na kraju marta 2021. godine, državni dug (bruto) je iznosio 4.097,5 miliona eura ili 88,4% BDP-a. Od toga, na unutrašnji dug se odnosilo 454,8 miliona eura ili 9,8% BDP-a, a na spoljni dug 3.642,7 miliona eura ili 78,6% BDP-a. Neto državni dug iznosio je 77% BDP-a.

U aprilu su nastavljene aktivnosti Centralne banke vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. U okviru tehničke saradnje sa partnerskim centralnim bankama, realizovana je bilateralna saradnja u onlajn formatu sa Bankom Njemačke na temu „*Cash management regarding damaged money and IBNS marked money*“. Za potrebe održavanja onlajn sastanka Pododbora za unutrašnje tržište i konkurenciju, pripremljen je prilog o realizovanim aktivnostima za period od 1. maja 2020. do 1. maja 2021. godine. Nastavljene su aktivnosti na realizaciji višekorisničkog programa *IPA 2017* u oblasti „1.2 Statistika međunarodne trgovine uslugama“ (*1.2 ITSS*). Ostvareno je učešće na onlajn sastanku radne grupe za platni bilans (*BOP WG*) u organizaciji Eurostata. Za potrebe projekta pomoći *SP7.1-MIP indikatori*, ažurirani su podaci iz oblasti platnog bilansa za 2020. i prilagođena je forma metapodataka za iste indikatore.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore. Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti. Uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Raspoloživost RTGS i DNS sistema iznosila je 100% u aprilu.

Javnost je u skladu sa najvišim standardima transparentnosti pravovremeno informisana o aktivnostima, ciljevima i rezultatima rada CBCG, izdavanjem saopštenja i publikacija, putem veb prezentacija i nastupima u medijima. Centralna banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani u iznosu većem od 10.000 eura u neprekidnom trajanju dužem od 30 dana, u skladu sa usvojenim Zakonom o dopuni Zakona o platnom prometu.